

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

COMMUNITY PARTICIPATION IN THE MANAGEMENT OF SCHOOLS
IN THE 21ST CENTURY, SAN SAI 2 QUALITY DEVELOPMENT
NETWORK SCHOOLS UNDER THE CHIANG MAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹สุดารัตน์ สุริยะวงษ์, ²ทัศนีย์ บุญมาภิ, ³สังวาร์ วังแจ่ม และ ⁴สุรศักดิ์ สุทธสิริ
¹Sudarut Suriyawong, ²Tasnee Boonmaphi, ³Sangwan Wangcham
and ⁴Surasak Suttasiri

¹มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย
¹North-Chiang Mai University, Thailand

¹Sudarut367@gmail.com, ²tasnee99@gmail.com,
³sungw_edq@yahoo.co.th, ⁴surasak@northcm.ac.th

Received : February 20, 2024; **Revised :** March 28, 2024; **Accepted :** April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 127 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนผู้ปกครอง ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกแบบเจาะจงจำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ใน

¹ นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

⁴ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอโดยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 คือ 1.ผู้บริหารควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมแก่บุคลากรและชุมชนเพิ่มมากขึ้น 2. ควรจัดอบรมเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนและให้บุคลากรได้ทราบและเข้าใจในเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3. ควรส่งเสริมให้ชุมชนและบุคลากรตระหนักและมองเห็นถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4. ควรให้ชุมชนหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ทราบถึงโอกาส อุปสรรค ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงาน

คำสำคัญ : การบริหาร, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 2

Abstract

The purpose of this research was to study the community participation in the management of schools in the 21st century in San Sai 2 Quality Development Network Schools under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2. The sample used in the research was 127 school administrators and teachers in the academic year 2023 and 16 qualified people in the specific selective group discussion. The research tools were a questionnaire on participatory management and a group discussion record. The statistic used in the data analysis included the mean, standard deviation, and content analysis. The results of the research on participatory management of schools in the San Sai 2 Educational Quality development Network under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2 found that the overall level in all four areas was at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects. The arithmetic average was in descending order as follows: participation in practice, participation in benefits , participation in monitoring and evaluation, and participation in decision-making respectively .Guidelines for the development of participatory management of schools in the San Sai 2 Educational Quality Development Network under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2 were: 1.Administrators should provide more knowledge and understanding of participatory management to personnel and communities. 2. Training should be conducted to provide

opportunities for the community and personnel to know and understand about participatory management 3. Communities and personnel should be encouraged to recognize and recognize the importance of participatory management 4. Communities, agencies, and individuals involved should be involved to identify opportunities, obstacles, and improve efficiency in the work process.

Keywords: management, participatory management, schools in the San Sai 2 Educational Quality Development Network Group

บทนำ

สภาพการณ์ปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นับเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการปรับตัวให้ทันต่อสังคมโลก โดยเฉพาะระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมและตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ส่งผลให้ในแวดวงการศึกษาควรจะมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคตทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งเทคนิคในการบริหารจัดการและความเป็นผู้นำเพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ เสาวนีย์ เดือนเด่น และคณะ (2558) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กร การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ สามารถตัดสินใจได้เอง การมีส่วนร่วมจะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น จึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ (รายงานการประเมินตนเองประจำปี 2565โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์, 2565) พบว่าภาระหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ทางโรงเรียนขาดความร่วมมือจากชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การรับผลประโยชน์ การจัดสรรทรัพยากร และการประเมินผลจากการจัดการศึกษา และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบ้านป่าก้าง ผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันพระเนตร และโรงเรียนบ้านสันศรี พบว่า โรงเรียนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา จำนวนนักเรียนลดลงจึงต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ทางโรงเรียนขาดความร่วมมือจากชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การรับผลประโยชน์ การจัดสรรทรัพยากร และการประเมินผลจากการจัดการศึกษา อีกทั้งต้องความร่วมมือจากชุมชนเพื่อช่วยในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาอีกด้วย

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2 หน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 183 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ครูผู้สอน 109 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 63 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนผู้ปกครอง ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในกึ่งกาญจน์ สุขสำราญ, 2565)

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษและเป็นโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 3 คน ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษจำนวน 3 คน ศึกษาในเขตวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 3 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน ผู้ปกครองจำนวน 3 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ใช้กรอบแนวคิดที่ได้จาก จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของมณีนุญา ปัดถาวร (2562) พิมพ์พิมมัญญ์ สุภายอง (2563) ปานนท์ มหาสาร (2563)

ธิญาดา ภัคธนาภิญโญ (2565) นิสราพร แซ่มขุนาม (2561) ชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) และวัชรกร ขวดกลางลา (2565) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3.ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมติดตามประเมินผล 4. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อีกทั้งยังได้สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของพิกุล นามสูง(2565) วราพร บุญมี(2563) มณฑาทิพย์ นามนุ(2561) นิภาพร รอดไพบุลย์(2565) ไกรสร เจริญทอง (2561) พรทิพย์ มงคลเสถียร(2563)และสัตตบุษย์ โพธิ์รุท(2565)ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ 1.ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ 2. ทักษะการสื่อสาร 3. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และ 4. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2 จำนวน 4 ด้าน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : อ้างถึงในแพรวพรรณ เปรมลาภ , 2565)

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21		ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.09	0.61	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.39	0.55	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	4.27	0.53	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.31	0.54	มาก
โดยรวม		4.27	0.56	มาก

จากตาราง 1 พบว่า พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพพื้นที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลงานของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ที่สำคัญของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ชุมชนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นและร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาของโรงเรียน

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและเสนอความคิดเห็นในการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น จนเกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ที่สำคัญของโรงเรียนและสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากผลการดำเนินกิจกรรม โครงการของโรงเรียน จนเกิดการยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต2 ได้ผลดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ผู้บริหารควรพิจารณาการบริหารสถานศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้เทคโนโลยี และเข้าถึงการบริการของโรงเรียนอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ สูงสุดมากยิ่งขึ้นและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม โครงการของ โรงเรียน รับฟังความคิดเห็น และยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน เพื่อให้เป้าหมายของสถานศึกษาและชุมชนมี เป้าหมายที่ตรงกัน โดยสามารถทำได้จากการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและประชาสัมพันธ์เป้าหมายที่ ชัดเจนร่วมกัน ให้หน่วยงาน ชุมชน และผู้ปกครองรับทราบ เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนเกิดขึ้นตามกระบวนการอย่าง มีประสิทธิภาพ

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล คือ ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการประชุมกับ คณะกรรมการสถานศึกษาทุกครั้งในกระบวนการขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา โดยเป็นการประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิดกันได้เป็นอย่างดีและทำให้เกิด แนวทางที่ชัดเจน วางแผนและดำเนินการตามมติที่เห็นตรงกัน เพื่อนำไปปฏิบัติ และมีการติดตามและประเมินผล อย่างต่อเนื่อง

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ โรงเรียนควรให้ชุมชนและหน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมโครงการของโรงเรียน การให้ทุกคน ที่มีส่วนร่วมจำทำให้ทั้งบุคคลภายนอกและภายในสถานศึกษาได้รับทราบและเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น ซึ่ง สามารถนำมาประมวลผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นการทำงานที่มีความถูกต้องเหมาะสม การที่ผู้บริหาร และบุคลากรที่รับผิดชอบได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน จะทำให้ทราบถึงโอกาส อุปสรรค พร้อมรับมือต่อการ ทำงานในทุกด้าน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทำงาน และแสดงถึงการไม่ทุจริตของสถานศึกษา ทำให้เกิด ความกระฉับและไม่เกิดข้อครหาในภายหลังได้

อภิปรายผล

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย พัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 ได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารควรพิจารณาการบริหารสถานศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้เทคโนโลยี และเข้าถึงการบริการของโรงเรียนอย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดมากยิ่งขึ้นอีกทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมโครงการของโรงเรียน รับฟังความคิดเห็น และยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ ธิญาดา ภาคณาภิญโญ(2562)ได้ให้แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจะต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับรัตนฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย(2557)ได้ให้แนวทางพัฒนาการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจว่า ผู้บริหารควรมีการใช้กลยุทธ์เพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรให้เกิดการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ผู้บริหารควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้เป้าหมายของสถานศึกษาและชุมชนมีเป้าหมายที่ตรงกัน โดยสามารถทำได้จากการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และประชาสัมพันธ์เป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน ให้นหน่วยงาน ชุมชน และผู้ปกครองรับทราบ เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนเกิดขึ้นตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมณเฑียร อุดมรัตน์(2558)ได้แนวทางพัฒนาการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ: กรณีศึกษาชุมชนเลียบคลองมอญ แขวงท่งเปี้ยว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานครพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือในระดับการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ในรูปแบบของการเข้าร่วมในวันงาน และมีแนวทางสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณี ตักบาตรพระร้อยทางเรือที่ประชาชนเห็นควรปฏิบัติ และยังคงสอดคล้องกับทับทิม แสงอินทร์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัด สุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยาได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการบริหารโดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลักในการปฏิบัติ ซึ่งทำให้ การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการประชุมกับ คณะกรรมการสถานศึกษาทุกครั้งในขั้นตอนของการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเป็นการประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิดกันได้เป็นอย่างดี และทำให้เกิดแนวทางที่ชัดเจน วางแผนและดำเนินการตามมติที่เห็นตรงกัน เพื่อนำไปปฏิบัติ และมีกการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับทศนัย เจนจบ(2564) ได้ให้แนวทางพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษามากพอสมควร เนื่องจากการได้มีการกำหนดให้มีส่วนร่วมในฐานะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรรมการสถานศึกษาและมีโอกาสเข้าร่วมประชุมและเข้ากิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามโอกาสในรูปแบบวิชาการต่างๆทำให้ศูนย์พัฒนาเด็ก ได้รับกรยอมรับเป็นอย่างมากในสังคม และสอดคล้องกับหนึ่งฤทัย มั่นคงและคณะ(2562)ได้ให้แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในยุค Thailand 4.0 ผลการวิจัย

พบว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า โรงเรียนควรให้ชุมชนและหน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมโครงการของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับพิมพ์พิชญษฐ์ สุภายอง(2563)ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นผลของการดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อ นักเรียน โรงเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั่นก็คือผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นผู้ปกครองชุมชนจึงต้องมีส่วนที่เข้ามาจับบทบาทในการสร้างให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และมีบทบาทดูแล นักเรียนในความดูแลของตนเอง และสอดคล้องกับ ปานรพี มหาสาโร(2563)ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ ส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของชุมชนสังคม

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสันทราย2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต2 ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นด้านที่มีความสำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดังนั้น หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอบลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ไกรสร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ชัยอนันต์ แก้วเงิน. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิฎาภา ภาคณาภิญญ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. โรงเรียนบ้านไร่ต้นลำโรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1.
- นวมณต์ อุดมรัตน์. (2558). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ: กรณีศึกษาชุมชนเลียบบคลองมอญ แขวงท้ายยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 16 ธันวาคม 2566 จาก <http://shorturl.asia/ADHpT>
- นิภาพร รอดไพบูลย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว. ศึกษาศาสตรการศึกษามหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิสรพร แซ่มขูงาม. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปานระพี มหาสารโร. (2563). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. ศึกษามหาบัณฑิต. การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิกุล นามสูง. (2565). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. โรงเรียนบ้านต้นลำโรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1.
- พิมพ์ พิมณูช. สุภายอง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอมะปาย จังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พรทิพย์ มงคลเสถียร. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- แพรวพรรณ เปรมลาภ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- มนัญญา ปัตถางษ์. (2562). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- มณฑาทิพย์ นามนุ.(2561).ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนฐาภัทร์ ธนโชติสุขสหาย. (2557). ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุบลันท์. (2565). แผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 4 ปี (ปี2563-2566) . เชียงใหม่ : โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุบลันท์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.
- วรพร บุญมี.องค์ประกอบทักษะการบริหารในศตวรรษที่21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิษฐ์.ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- วัชรกร ขวดกลางลา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการ บริหารงาน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท.(2565)ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ. (2558). การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หัสนัย เจนจบ. (2564) ได้ให้แนวทางพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี.ครุศาสตรมหาบัณฑิตการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- หนึ่งฤทัย มั่นคงและคณะ (2562) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในยุค Thailand 4.0.คณะครุศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

